
Reflexions de vint anys de prevenció d'incendis al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

Pau Pérez y de Pedro

*Servei de Parcs Naturals
Diputació de Barcelona*

Resum

Recentment ha finalitzat la campanya d'enguany de vigilància i prevenció contra incendis forestals al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Amb aquesta, és la vintena campanya que es realitza.

En el transcurs dels anys moltes coses han canviat, no solament els mitjans econòmics, la preparació tècnica dels integrants de les campanyes, els mateixos mitjans d'extinció han evolucionat, i també la conscienciació i sensibilització social envers la prevenció comporten un nou estil en els milers de visitants que es reben durant tot l'any.

En aquests vint anys hem tingut incendis de tota mena, dins i fora del Parc Natural. La climatologia ha jugat un paper important en anys molt perillosos i en altres, no tant, a causa de les pluges que han arribat en el moment oportú.

Però segurament, sense el factor humà de tots els treballadors del Parc, dels vigilants, dels guaites i voluntaris no podríem donar una nota positiva, especialment en els darrers quinze anys.

Aquest petit treball intenta reflexionar sobre aquests vint anys, el cost, les incidències, les causes, els indrets, etc. I que pugui servir d'experiència per continuar treballant, fins i tot millor del que s'ha fet fins ara.

Paraules clau

Incendis forestals, parc natural, prevenció

Resumen

Reflexiones de veinte años de prevención de incendios en el Parque Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

Recientemente ha finalizado la actual campaña de vigilancia y prevención de incendios forestales en el Parque Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Con ésta ya son veinte las campañas realizadas.

En el transcurso de los años muchas cosas han cambiado, no sólo los medios económicos, la preparación técnica de los integrantes de las campañas, los propios medios de extinción han evolucionado, así como la concienciación y sensibilización social hacia la prevención han comportado un nuevo estilo en los miles de visitantes que se reciben durante todo el año.

En estos veinte años hemos tenido toda clase de incendios, dentro y fuera del Parque Natural. La climatología ha jugado un importante papel en algunos años que han sido muy peligrosos y en otros no tanto, debido a que las lluvias han llegado en el momento oportuno.

Pero probablemente, sin el factor humano de todos los trabajadores del Parque, de los vigilantes, de los vigías y voluntarios no podríamos dar una nota positiva, sobre todo en los últimos quince años.

Este pequeño trabajo intenta reflexionar sobre estos veinte años, el coste, las incidencias, las causas, los lugares, etc., y que pueda servir de experiencia para continuar trabajando, incluso mejor de lo que se ha hecho hasta ahora.

Palabras clave

Incendios forestales, parque natural, prevención

Abstract

Review of twenty years of fire prevention in Sant Llorenç del Munt i l'Obac Nature Park

This year's Sant Llorenç del Munt i l'Obac Nature Park forest fire control and prevention campaign has just concluded. This was the twentieth campaign to have been carried out.

Over the years there have been many changes, not only as regards economic resources and the technical know-how of those involved in the campaigns, but also the fire-fighting methods themselves. Moreover, the level of awareness of society at large has made for a change in the attitude of the thousands of visitors that come to the Park throughout the year.

Over the past twenty years we have had fires of all sorts, both inside and outside the Park boundaries. Climatological phenomena have played a crucial role, in some years constituting a hazard and in others less so, owing to the arrival of rain at the right moment.

However, without the human factor of all the Park's workers, the guards, lookouts and volunteers, we would be unable to strike a positive note, especially over the last fifteen years.

This short report is an attempt to sum up these past twenty years: the cost, the incidences, the causes, the locations, etc. It is intended to provide a basis of experience on which to carry on working, even better than up to now.

Keywords

Forest fires, nature park, prevention

La prevenció dels incendis forestals

Antecedents recents

L'establiment de mesures per a la prevenció d'incendis forestals és un fet relativament recent, ja que els focs forestals van ser considerats com a episodis aïllats.

Fins als anys seixanta, amb l'augment del nombre d'incendis forestals i d'hectàrees cremades, la societat no pren un mínim de consciència i valora la gravetat del problema.

La Ley sobre incendios forestales de 1968 i el seu posterior Reglament de desplegament, aprovat l'any 1972, van atorgar als governadors civils (aleshores caps provincials de Protecció Civil) i als alcaldes, en tant que responsables locals, una sèrie de competències en matèria d'incendis forestals.

A Catalunya, i principalment a la província de Barcelona, per la mateixa època es desenvolupa el cos de bombers, que juntament amb persones i entitats vinculades amb el territori, van constituir una important xarxa de bombers i parcs de voluntaris.

L'any 1980 es constitueixen els bombers de la Generalitat, principalment a partir dels bombers de la Diputació de Barcelona.

La problemàtica dels incendis forestals és del tot complexa pel nombre d'elements que hi intervenen, les causes, l'origen i inici, fins a la total extinció. Per això, des de fa uns quants anys s'han establert al llarg de tot el territori diversos programes de prevenció. Aquests mateixos programes requeriran, dins de les seves possibilitats, d'un plantejament integrat de tots els elements exposats anteriorment, i hauran d'interrelacionar-se entre si, depenent els uns dels altres. El territori haurà de comptar amb unes infraestructures al més àmplies possible, els elements humans d'informació i detecció i, si s'escau, col·laboració en l'extinció. Els programes de prevenció han de fonamentar-se en l'encreuament de les diverses variables que hi intervenen i, any rere any, s'han de valorar la gestió i resultats obtinguts per, en el proper exercici, millorar els dispositius humans, els mitjans mecànics i les infraestructures.

És obvi que el coneixement del territori, els components de les masses boscoses, les característiques meteorològiques d'aquest, etc., ens ajudaran a prevenir l'inici d'un foc forestal, però això no és tot, es fa necessari que una part important dels recursos sigui destinada a la conscienciació dels usuaris del territori en tots els seus vessants, la necessària pedagogia i conscienciació del perill que pot representar una insignificant imprudència.

El Parc de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

El 24 de juliol de 1972, el Consell de Ministres, reunit al Palau de Pedralbes a Barcelona, aprovava la protecció de 2.655 ha i una àrea d'influència de 4.500 ha en el que actualment és el nucli central de l'actual Parc Natural.

L'any 1980, la Diputació de Barcelona iniciava la revisió de l'esmentat Pla de protecció. El 4 d'octubre de 1982 va ser aprovada, per la Generalitat de Catalunya, l'ampliació d'aquest, passant a ocupar una extensió de quasi 10.000 ha.

Als voltants de 1994, alguns ajuntaments, principalment del sector nord, demanen una nova ampliació. Després dels estudis i tràmits corresponents, es culmina aquesta ampliació amb l'aprovació definitiva el juny de 1998, quedant l'extensió actual en 13.694 ha.

En aquestes línies no explicarem els diversos avatars que es van succeir per poder dur a terme l'esmentada ampliació, però sí que recordarem l'actitud de diversos propietaris que van pronosticar, en aquells moments, la destrucció total del futur Parc per les flames, i van arribar a editar nombrosos pamflets que ho exposaven, i que també manifestaven que per culpa de tenir cura d'un parc natural, la ciutat de Terrassa sofriria importants inundacions que provindrien de la riera de les Arenes per la mala gestió de l'Administració.

Han transcorregut vint anys i ni una cosa ni l'altra ha ocorregut; la raó cal buscar-la en la sort, la manca de pluges tempestuoses o, potser, que tampoc no s'han fet les coses tan malament.

El foc i l'aigua, dos elements que semblen contraris però que s'uneixen en moltes ocasions. L'home, a vegades, poques coses hi pot fer, però si repassem la història d'aquests vint anys, en el cas del foc, la Diputació de Barcelona a través de les diverses campanyes de prevenció dels incendis forestals i conjuntament amb els ajuntaments i les ADF, ha contribuït en bona part a fer que aquests focs, si bé no s'hagin eradicat (qüestió impossible) sí que s'han aïllat i combatut.

No hem de ser triomfalistes, tots sabem que hi ha molts factors que juguen en contra. Per això les campanyes de conscienciació i prevenció hauran de continuar.

Els plans de vigilància i prevenció contra incendis forestals

La Diputació de Barcelona va iniciar l'any 1982 una modesta campanya de prevenció d'incendis, amb la contractació de tres persones durant l'estiu d'aquell any. L'any següent es va repetir quasi de forma similar, amb una despesa que no va arribar al milió de pessetes d'aquella època.

Però no va ser fins a l'any 1984 i sobretot el 1985 quan es van organitzar unes campanyes amb unes característiques de participació més activa dels municipis i que serien el preludi de les actuals ja que, amb el pas del temps, s'han anat millorant en tots els aspectes.

Presentem aquí un breu esquema de totes les campanyes des de l'any 1984. Les memòries anuals no es fan fins als anys noranta, per la qual cosa de la dècada dels vuitanta hem pogut recuperar molt poc material. A pesar d'això, es demostra l'existència d'aquestes campanyes i el seu cost inicial.

Val la pena remarcar que, tal com el Parc ha anat creixent en extensió, també s'han anat sumant nous ajuntaments a la campanya.

Breus característiques principals dels plans

Objectius

El Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona, conjuntament amb els municipis inclosos dins de l'àmbit del Pla especial del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt, desenvolupa un pla de vigilància i prevenció d'incendis.

Aquest Pla consisteix a incrementar la vigilància a la zona durant el període de major risc d'incendi forestal mitjançant la contractació, per part dels ajuntaments implicats, de personal destinat a realitzar principalment tasques de vigilància i guaita.

A part dels objectius propis de les tasques de vigilància i guaita, la presència en el territori d'aquest personal té la

finalitat d'informar i persuadir els visitants i usuaris del Parc sobre possibles negligències en què puguin incórrer i fer-los coneixedors de la prohibició de fer foc.

Vigència del Pla

La campanya de prevenció s'organitza en una única fase, generalment, en els últims anys des de Setmana Santa fins a mitjan setembre, anteriorment només cobria el període de Setmana Santa i de juny a setembre.

Personal

El perfil del personal que participarà en la campanya és la següent:

Vigilants de tipus A

És funció bàsica dels vigilants recórrer la zona que se'ls assigni, vetllant pel compliment de les disposicions legals relatives a la prevenció i extinció d'incendis forestals. Ajudaran en les tasques d'extinció per a les quals siguin requerits i també realitzaran un primer atac al foc en cas que es trobin al lloc on s'inicia. A tal efecte els seus vehicles estaran degudament equipats. Cadascuna de les parelles de vigilants de tipus A treballen cinc dies per setmana i gaudeixen d'un descans setmanal de dos dies consecutius fora de cap de setmana.

Vigilants de tipus B

Igual que els vigilants A, els vigilants B tenen com a funció bàsica recórrer la zona assignada, vetllant pel compliment de les disposicions legals relatives a la prevenció i extinció d'incendis forestals. A cada zona de vigilància se li assignen dos vigilants: un que cobreix els dies feiners i un altre que treballa dissabtes, diumenges i festius. Els vigilants B també podran realitzar un primer atac al foc, en cas que es trobin al lloc on s'inicia, amb el material que subministrarà el Servei de Parcs Naturals.

Guaites

La tasca a desenvolupar pels guaites és, principalment, la detecció de columnes de fum i la seva correcta localització des del seu lloc d'emplaçament. A cada punt de guaitatge se li assignen dos guaites: un que cobreix els dies feiners i un altre que treballa dissabtes, diumenges i festius. Es disposa de diferent material per a la localització de les possibles columnes de foc.

Conductors i acompanyants

Les parelles, formades per un conductor i un acompanyant, duen a terme la seva funció amb un vehicle equipat per a un primer atac contra el foc i realitzen una contínua vigilància mòbil. Per a un mateix vehicle són contractats dos conductors i dos acompanyants: cada parella de conductor i acompanyant treballa dies alterns. Aquest tipus de personal depèn del parc de bombers de la zona (Terrassa). S'ubica principalment al xalet de l'Obac.

Control radiotelefònic

Representa l'enllaç de comunicacions entre el personal que participa en la campanya, tenint al seu càrrec el control d'incidències que es produeixin. El punt de telefonia es troba situat a la Mola i se li assignen dos telefonistes: un que cobreix els dies feiners i un altre que treballa dissabtes, diumenges i festius.

Tècnic de guàrdia i protocol d'actuacions

Permanentment i de manera rotativa hi haurà un tècnic de guàrdia del Servei de Parcs Naturals el qual serà avisat de qualsevol incidència a través del control radiotelefònic. Aquest tècnic serà el que atindrà les incidències que generi el desenvolupament del Pla de vigilància i prevenció.

D'altra banda cal fer esment que en les últimes campanyes, el Servei de Parcs Naturals manté el Protocol d'actuacions aprovat l'any passat. Aquest Protocol es basa en la predicció diària del perill d'incendi i estableix un seguit de mesures a desenvolupar en cas de perill d'incendi molt alt o extrem.

Finançament del Pla

El finançament del Pla es duu a terme mitjançant la signatura de convenis amb els ajuntaments que, amb el seu terme municipal, configuren la superfície del Parc Natural.

Costos reals de les campanyes

Els costos reals de les campanyes no són exclusivament els de la contractació del personal a través dels ajuntaments, existeixen una sèrie d'actuacions que estan destinades a la mateixa finalitat, no solament la prevenció, sinó també si per desgràcia s'hagués d'intervenir.

Arranjament i condicionament de camins

El Parc disposa d'una xarxa d'aproximadament 330 km, i anualment només es poden arranjar al voltant de 30 km, amb un cost l'any 2001 de 7,5 milions de pessetes aproximadament.

Adquisició de material

- Per al personal propi o contractat: granotes, botes, etc.
- El material d'extinció: mànegues, motobombes, motxilles, etc.

Vehicles

L'any 1986 es va adquirir un vehicle (motobomba) per als bombers, amb la intenció de crear un parc avançat que ara situem a l'Obac. Aquest any 2001, s'ha adquirit un nou vehicle per renovar l'antic, amb un valor de més de 25 milions de pessetes.

Als voltants de 1988 el Servei de Parcs mateix va subvencionar als ajuntaments l'adquisició de vehicles tipus *pick-up* amb bomba d'aigua per a intervenció immediata. Properament alguns d'aquests vehicles seran substituïts amb ajuts de la Diputació.

Basses

Durant aquests anys s'han construït diverses basses destinades, principalment, a la càrrega d'aigua dels helicòpters; en queden algunes per fer, a fi de completar les recomanacions que es fan des del Departament de Bombers de disposar d'una bassa cada 5 km.

Ajuts als plans municipals

Fins a l'any 1995, el Servei de Parcs Naturals, subvencionava la realització de plans municipals de prevenció d'incendis forestals, no solament amb la realització dels corresponents estudis, sinó portant-lo a terme, amb subvencions que arribaven al 75% del seu cost. Des d'aquella data, se n'encarrega l'oficina de prevenció i ara es fa a través de les ADF.

Guarderia de tarda

Des de fa sis anys, es contracten dos guardes forestals a fi de coordinar les tasques de tot l'equip humà que resta sobre el territori, fins a una hora després de la finalització del seu horari.

Colles de l'INEM

Durant dos anys s'ha disposat de colles de treballadors per realitzar tasques de prevenció d'incendis, destinades principalment a treballs de tipus silvícola.

Aquests costos durant l'últim any (2001) han estat d'uns 60 milions de pessetes. Atès que la vigilància s'estén pràcticament a la totalitat dels termes municipals del Parc Natural (hauríem d'excloure una part important de Terrassa), quedarien aproximadament unes 30.000 ha, pel que resultaria a unes 2.000 ptes./ha el cost de la vigilància.

Any 82 – Cost – 880.000 ptes.

Del 10 de juliol al 15 de setembre

Any 83 – Cost – 950.000 ptes.

Del 15 de juny al 15 de setembre

Any 84 – Cost – 1.061.600 ptes.

28 dies de campanya – horari 10.30 a 18

Nre. municipis: 5

Personal: 8 persones

Del 15 de juny al 15 de setembre

Fora Parc – Incendi a Talamanca «La Tatgera» – 300 ha

Any 85 – Cost – 1.408.372 ptes.

Nre. municipis: 5

Personal: 8 persones

De l'1 de juliol al 15 de setembre

Foc el divendres 26 de juliol. S'inicia a Rellinars estenenent-se a Sant Vicenç i al Pont.

Fora del Parc – 1.800 ha – Sant Vicenç de Castellet
El Pont de Vilomara

Dintre del Parc – 1.085 ha. – El Pont de Vilomara
Sant Vicenç de Castellet
Mura

Incendi dels dies 26 i 30 de juliol de 1985 al Parc de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

El foc s'inicià cap al migdia del divendres 26 de juliol en una finca del terme municipal de Rellinars i es va estendre ràpidament en direcció NO cap als municipis de Sant Vicenç de Castellet i el Pont de Vilomara on el foc arribà el mateix divendres a última hora de la tarda i hi restà durant tota la nit i fins al dissabte dia 27 a la tarda. Durant la nit del divendres, dia 26, i la matinada del dissabte, dia 27, el foc s'estengué també en direcció O, cremant la pràctica totalitat del terme de Rocafort, el nucli urbà del qual quedà rodejat pel foc. El terme municipal del Pont de Vilomara Rocafort i es cremà en més d'un noranta-vuit per cent: aproximadament 1.830 ha.

El dissabte dia 27 al matí l'incendi afectà el SO del terme municipal de Mura amb tendència a estendre's cap a l'E, en direcció a la carretera de Matadepera a Talamanca i

ja afectà les estribacions occidentals de la serra de l'Obac. A la tarda d'aquest mateix dia el front oriental del foc s'estenia des del Farell cap a Matarrodona i Puigdoura, i a la nit va arribar fins al Sot de Matarrodona pel S.

Mentrestant la branca N del foc, des de Rocafort ja feia un front seguint el Serrat de la Coma de Bou en direcció a la Teuleria i per les proximitats de Puig Andreu fins al sot de l'Infern. Aquest últim lloc ja cremava la nit del dissabte.

Durant tot el diumenge dia 28 de juliol l'incendi es mantingué pel SE avançant en direcció E mentre que pel NE el foc s'acostà perillosament cap a Mura pel sector del Puig de la Bauma.

A mitja tarda del diumenge es produí un foc intencionat al costat E de la carretera de Matadepera a Talamanca a uns 400 m de la cruïlla de Mura en direcció al coll d'Estenalles. Aquest incendi es va poder apagar en qüestió d'un parell d'hores gràcies a la intervenció dels hidroavions. De la intencionalitat d'aquest últim foc no me'n queda cap dubte ja que jo mateix, juntament amb uns veïns de Talamanca, vàrem trobar el focus de l'incendi consistent en un farcell de la mida d'una pilota de futbol, el recobriment del qual era tapisseria de cotxe (una capa de teixit i una altra de goma escuma) lligat amb cintes de teixit elàstic, a l'interior hi havia caps de cotó i en el nucli central, una substància semisòlida que desprenia una olor similar a la de l'aiguarràs; i no hi va haver manera d'apagar-lo fins que el vàrem esclafar i dispersar amb una pala.

El vespre del diumenge, un cop reconeguts els diferents indrets de l'incendi i prèvia visita al lloc de comandament dels bombers a l'Ajuntament de Navarcles, es convocà una reunió amb el cap del Servei i els tècnics del Servei de Parcs, senyors Ambrós, Pérez, Farrero, Villamuera i Vilaseca a l'Ajuntament del Pont de Vilomara. La reunió es féu d'onze a un quart d'una de la nit i es decidí la construcció d'un tallafoc a l'indret anomenat Coma d'En Vila, que ja havia estat visitat i considerat la tarda anterior.

El tallafoc s'inicià a primera hora del matí del dilluns dia 30 de juliol, al mateix temps es traslladà el lloc de comandament dels bombers de Navarcles a Rocafort on restà fins a l'extinció de l'incendi.

Es treballà en el tallafoc tot el dilluns, la nit del dilluns al dimarts i la matinada del dimarts fins que s'apagà l'incendi el dimarts 31 de juliol cap a dos quarts de nou del matí. Hi intervingueren els bombers de la Generalitat, diverses unitats i maquinària de l'exèrcit, els hidroavions i avionetes, el personal del Servei de Parcs i voluntaris dels municipis afectats.

Any 86 – Cost – 2.541.444 ptes.

Nre. municipis: 6

Personal: 12 persones

1 dintre del Parc – 497 ha – Incendi serra de l'Obac,
18 i 19 d'agost

– 207 ha – Matadepera

– 209 ha – Terrassa

1 fora del Parc – 80 ha – Sant Vicenç Castellet

Incendi forestal al terme municipal de Sant Vicenç de Castellet

El diumenge dia 6 de juliol d'enguany es va declarar un incendi al terme municipal de Sant Vicenç de Castellet, al migdia, entre les 14 i les 15 hores.

Donat l'avís als bombers i al vehicle contra incendis que té la Diputació al Parc de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, es començaren els treballs d'extinció als voltants de les 16.00 hores.

El tècnic signant, de guàrdia en aquesta setmana, va rebre notificació del foc a les 16.00 hores i considerant que el foc estava lluny del Parc de Sant Llorenç va decidir esperar l'evolució dels treballs d'extinció abans de realitzar el desplaçament a la zona.

A les 17.00 hores, es va rebre l'avís que el foc no es controlava i amenaçava amb l'entrada al Parc. Així, es va decidir acudir al lloc de l'incendi i ajudar els bombers en les tasques de suport i estar atents a l'evolució de la situació.

El desenvolupament del treball d'extinció es realitza en les condicions següents:

Les condicions atmosfèriques van determinar la difícil utilització del material i la corresponent estesa de mànegues.

El foc corria amb velocitat i es va haver de protegir una masia pel perill que corria d'ésser cremada. Aquesta protecció la van realitzar principalment els cotxes grans, mentre que el BRL de la Diputació amb la cisterna agrícola va atacar una línia de foc realitzant una estesa de mànega de 250 metres. Aquí el rendiment va ser alt gràcies a la cisterna que donava suport al vehicle.

L'incendi es donà per controlat a les 21.30 hores aproximadament. El tècnic bomber encarregat va retirar un camió i va creure convenient formar un equip de vigilància amb vehicles de la Diputació i el camió restant de la Generalitat.

Així ens vam distribuir per la zona afectada i el tècnic de bombers ens va enviar a resseguir la línia de foc en un punt totalment inaccessible on es veien soques cremant i alguna flamarada esporàdica.

L'accés va ser molt difícil i el treball d'extinció de les soques, totalment manual.

A les 2.30 de la matinada del dilluns es donaven per finalitzats els treballs i en cap moment el foc va entrar dins del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt.

Resum

Inici del foc	14-15 hores
Primer atac	15.30 hores
Assistència del vehicle de la Diputació	16.30 hores
Finalització dels treballs	2.30 hores del dilluns

Aquest informe està datat el 22 d'agost del 1986 i porta la signatura del tècnic Ramon Espinach.

Incendi forestal que es produí els dies 18 i 19 d'agost a la serra de l'Obac. Termes municipals de Terrassa i Matadepera

El foc s'inicià a les 17.30 hores del dilluns dia 18 d'agost a les proximitats de la Casa de l'Obac, a la dreta de la carretera de Terrassa a Rellinars, punt quilomètric 9. El fort vent de ponent va fer evolucionar ràpidament el front de foc en direcció NE-E. En poques hores el foc arribà a les proximitats de les urbanitzacions Les Pedritxes i Els Rourets de Matadepera i a les proximitats del turó de la Cardina i la Barata.

El foc va ser detectat en els seus inicis pel guaita de la Mola, ràpidament hi acudí el vehicle BRL destacat al Parc Natural que es va posar a treballar a les proximitats del punt

quilomètric 9 de la carretera de Terrassa a Rellinars. Seguidament altres vehicles es van afegir a les tasques d'extinció.

A les 10.30 hores de la nit es va constituir el Centre de Comandament del Foc a l'Ajuntament de Matadepera amb tècnics del Servei d'Extinció de la Generalitat de Catalunya, representants dels ajuntaments de Matadepera i de Terrassa, bombers voluntaris de Matadepera i tècnics del Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona. El Centre de Comandament es mantingué fins a la nit del dimarts.

Durant la nit del dilluns es va treballar intensament per evitar que el foc progressés en direcció E i afectés la muntanya de Sant Llorenç del Munt, igualment es varen fer esforços per aturar els altres fonts de foc.

Al llarg de la nit del dilluns el foc es va controlar en quasi tots els fronts. A la matinada del dimarts se seguia treballant en el front situat al dessota de la torrota de l'Obac i que avançava en direcció nord i en els focus situats a les proximitats del camí de la font del Troncó a l'extrem sud de l'àrea afectada, en aquest focus s'hi treballà fins a la tarda del dimarts dia 19 d'agost. Durant la nit del dimarts, el dimecres i el dijous es mantingueren efectius de guàrdia.

Any 87 – Cost – 6.151.997 ptes.

Nre. municipis: 7

Personal: 16 persones

15 de juny a 15 de setembre

1 dintre Parc: – 3 ha – Incendi a la Mola el 14 de setembre

Incendi forestal al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Dia 14 de setembre de 1987

A les 10.45 h. El guaita de la Mola va detectar un foc situat a les proximitats del camí dels Monjos per damunt de Can Pobla, a l'indret anomenat el Túnel. Immediatament, el mateix guaita de la Mola donà avís al Servei d'Extinció d'Incendis, al Centre d'Interpretació del coll d'Estenalles i a l'Ajuntament de Matadepera.

Durant els primers moments, acudiren al lloc del foc dos guardes del Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona i personal del Cos de Bombers Voluntaris de Matadepera, els quals amb mitjans manuals iniciaren el control del foc, posteriorment arribà l'helicòpter del Servei d'Extinció, 4 vehicles dels bombers i una avioneta que llançà aigua amb retardant sobre el front de foc. L'extinció del foc s'aconseguí gràcies al treball de l'avioneta i del personal de peu. Quan les mànegues procedents dels vehicles dels bombers arribaren al lloc del foc aquest estava ja estingit i serviren per refrescar el perímetre de foc.

En una primera avaluació la zona afectada té una superfície d'uns 3.000 m² de bosc poc dens d'alzines i pins, en finca propietat de la Diputació de Barcelona (terme de Matadepera) i en lloc de difícil accés, ja que els vehicles de bombers no passaven de Can Pobla i això va obligar a fer una estesa de mànegues per salvar la distància i el desnivell existents.

També col·laboraren en les tasques d'extinció el personal contractat pels diferents ajuntaments que formaven part del Pla de prevenció d'incendis del Parc Natural i personal de la Guàrdia Civil i personal voluntari.

L'Ajuntament de Matadepera va coordinar les tasques d'avitallament del personal.

El foc quedà extingit a les 13.30 h., tot i que restà personal sobre el terreny fins a les 16.30 h.

La ràpida extinció de l'incendi es deu, a criteri del tècnic signant, a la ràpida actuació del personal de peu, i a la manca de vent.

El present informe està signat per Ramon Espinach, amb data 15 de setembre de 1987.

Aquest any, es va presentar un Pla director del pla de prevenció del Parc. No hem d'oblidar els grans incendis de l'any anterior, com a conseqüència, principalment, de la forta nevada del 30 de gener, que va malmetre un gran nombre d'arbres en tot el territori del Parc.

El Parc va desenvolupar una important tasca de neteja forestal, durant el present any.

L'esmentat Pla de prevenció, aprovat pel Consell Coordinador va aixecar moltes crítiques, per part dels grups més conservacionistes; així, algunes de les actuacions previstes no es van executar i continuen pendents, a pesar de la seva importància per a la vertebració del territori.

Una d'aquestes actuacions és l'anomenada pista de Matarrodona de 980 m i que deixa més de 4.000 ha sense un accés ràpid per poder intervenir.

Any 88 – Cost – 7.543.902 ptes.

Nre. municipis: 7

Personal: 17 persones

Per primera vegada es presenta un informe de l'execució del Pla

Incendis: 1 àrea de Parc – 0,5 ha – Mura

9 zona d'influència – 26 ha

- 20 ha – Vacarisses
- 5 ha – Sant Vicenç de Castellet
- 1 ha – Matadepera
Terrassa (2)
Rellinars (3)
Sant Llorenç Savall (abocador)

A partir d'aquest any, es van elaborar els corresponents informes de final de campanya, que es poden trobar als arxius del Centre de Documentació o a la biblioteca de l'oficina del Parc.

Any 89 – Cost – 8.868.570 ptes.

Nre. municipis: 8

Personal: 19 persones

Del 17 de juny al 30 de setembre

Incendis: 0 Parc

12 zona d'influència – 8,53 ha

- 4,5 ha – Terrassa (3)
- 4 ha – Castellar del Vallès (intencionat)
- 0,003 ha – Sant Llorenç Savall (4)
Matadepera (2)
(crema residus vegetals)
- Rellinars
- Talamanca

Any 90 – Cost – 9.159.693 ptes.

Nre. municipis: 8

Personal: 19 persones

Incendis: 4,6 ha

1 Parc – 3,0 ha – Sant Llorenç Savall

2 zona d'influència – 1,6 ha – Sant Llorenç Savall (2)

Any 91 – Cost – 9.250.000 ptes.

Nre. municipis: 8

Personal:

Incendis: 1 Parc – 0,03 ha – Mura

9 zona d'influència – 20,8 ha

2,03 – Mura

1 – Terrassa (jugant nens)

1 – Rellinars

7 – Castellar del Vallès (3)

7,5 – El Pont de Vilomara (2)

2 – Sant Llorenç Savall

Any 92 – Cost – 10.508.042 ptes.

Nre. municipis: 8

Personal: 19 persones

Incendis: 1 Parc – 0,002 ha – Mura

Any 93 – Cost – 11.223.677 ptes.

Nre. municipis: 8

Personal: 19 persones

Període 19 de juny al 27 de setembre

Incendis: 1 Parc – 0,02 ha – Matadepera (intencionat)

0 zona d'influència

Any 94 – Cost – 12.331.788 ptes.

Nre. municipis: 9

Personal: 27 persones

Incendis: 6 Parc – 37,3 ha – Sant Llorenç Savall (2)

Mura (llamp)

Matadepera (3)

37 ha – corresponen al foc del Genescà (22, 23 d'agost) llamp

23 zona d'influència – 480 ha

275 ha – Castellbell i el Vilar (2)

50 ha – Rellinars

19 ha – Talamanca (2)

16 ha – Mura (3)

80 ha – Sant Llorenç Savall (5)

6 ha – Castellar del Vallès (6)

4 ha – Terrassa (2)

30 ha – Vacarisses (2)

Els altres focs al Parc són: Coll de Tres Creus, Can Pèlacs, la Barata, turó de la Pola, la Roca

Any 95 – Cost – 19.709.220 ptes.

Nre. municipis: 9

Personal: 27 persones

Període del 8 d'abril al 17 de setembre

Incendis: 10 intervencions fora Parc – 6 ha – Talamanca

Sant Llorenç

Savall (6)

Mura

Matadepera

Castellar

Es van fer treballs silvícoles amb personal de l'INEM.

Any 96 – Cost – 20.710.598 ptes.

Nre. municipis: 9

Personal: 29 persones

Incendis: 4 fora Parc – 3,01 ha – Matadepera

Castellar (2) (intencionats)

Talamanca

Any 97 – Cost – 34.212.880 ptes.

Nre. municipis: 11
 Personal: 35 persones
 Incendis: 1 Parc – 0,005 ha – Mura
 9 fora Parc – 4,190 ha

Granera (llamp)
 Matadepera (línia elèctrica)
 el Pont de Vilomara i Rocafort
 Terrassa (3)
 Vacarisses
 St. Llorenç Savall (llamp)
 Mura (llamp)

Any 98 – Cost – 35.323.505 ptes.

Nre. municipis: 11
 Personal: 36 persones
 Incendis: 0 Parc
 7 fora Parc – 1,011 ha
 de matolls – Rellinars
 de capes i subsòl – Sant Llorenç Savall (2) (intencionats)
 Castellar del Vallès (3) (intencionats)
 Monistrol de Calders (intencionats)

Any 99 – Cost – 37.504.396 ptes.

Nre. municipis: 11
 Personal: 356 persones
 Incendis: 2 Parc – 1,535 ha – Sant Llorenç Savall
 Mura (llamp)
 2 fora Parc – 0,020 ha – Sant Llorenç Savall (2) (1) llamp
 (1) intencionat

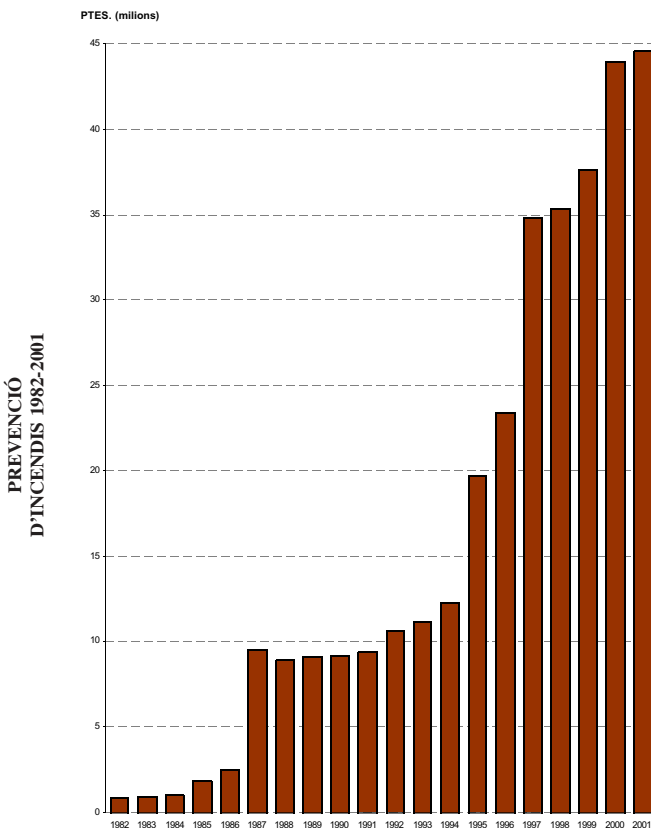

Figura 1. Evolució del cost de la campanya; només correspon a la contractació del personal que es fa amb els ajuntaments. Observem l'augment dels anys 87 i 95 que el podem atribuir al gran nombre d'hectàrees cremades arreu; de Catalunya l'any anterior i la sensibilitat que es va crear en el seu moment. L'augment de l'any 97 és atribuïble a altres causes. (Font: Memòries del Servei de Parcs Naturals. Elaboració pròpia.)

Any 2000 – Cost – 44.238.127 ptes.

Nre. municipis: 12
 Personal: 38 persones
 Període de Setmana Santa al 15 de setembre
 Incendis: 3 Parc – 0,2065 ha – Matadepera
 Vacarisses
 Castellar del Vallès (línies elèctriques)
 4 fora Parc – 31,154 ha – Sant Llorenç Savall
 Talamanca (2) (1) llamp
 (1) línies elèctriques

Any 2001 – Cost – 44.100.000 ptes.

Nre. municipis: 12
 Personal: 38 persones
 Incendis: 3 Parc – 0,840 ha – Sant Llorenç Savall
 Matadepera
 Mura (llamp)
 10 fora Parc – 30,330 ha – Castellar del Vallès (4)
 Talamanca (2)
 Castellar del Vallès (2)
 Granera (2) (1) llamp
 Terrassa

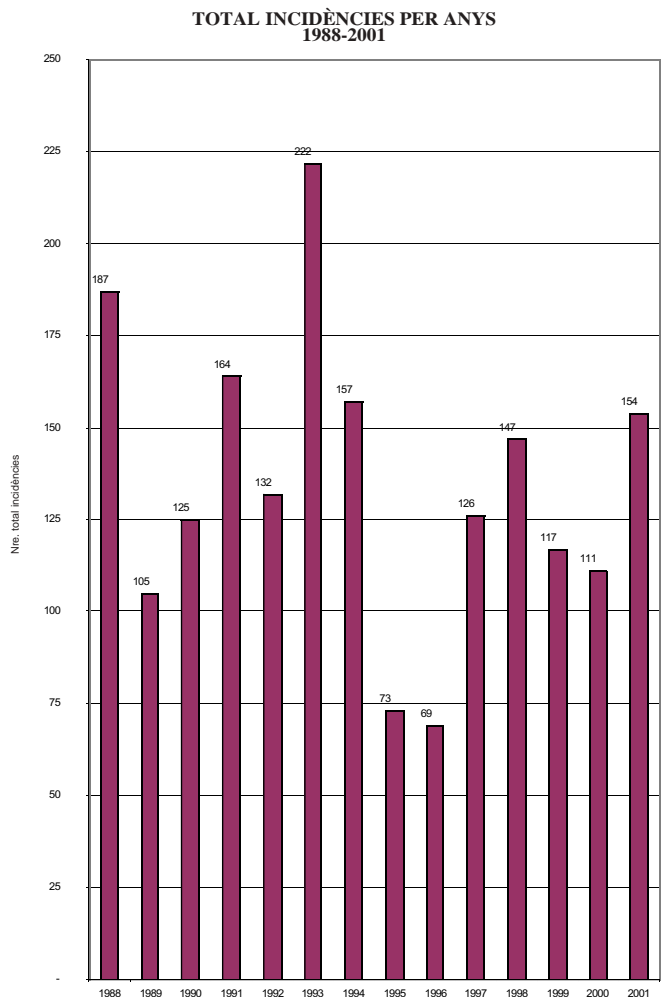

Figura 2. El nombre total d'incidències que el personal ha detectat. És segur que una incidència ha estat detectada per més d'una persona quan el nombre total d'aquestes és molt inferior. (Font: Memòries del Servei de Parcs Naturals. Elaboració pròpia.)

Taula 1. Podem observar la disminució progressiva de les relacionades amb el foc de cuina, barbacoes, crema de rostolls, possiblement com a conseqüència de les campanyes de sensibilització.

Les d'escorbraries han estat pràcticament eliminades en desaparèixer els abocadors que existien propers al Parc (Sant Llorenç Savall). En canvi els focs en urbanitzacions es manté i fins i tot ha augmentat, les causes s'haurien de buscar en l'augment de persones que han traslladat la seva residència a urbanitzacions i al fet que la campanya tingui una més llarga duració. (Font: Memòries del Servei de Parcs. Elaboració pròpia.)

Any	Alarma incendi fum	Prohibició de foc, cuinar...	Barbacoes	Foc urbanitzacions	Crema rostolls marges	Escorbraries	Participació en incendis	Altres	Total incidències
1988	8	32	69	5	7	6	37	23	187
1989	23	20	42	5	3	—	12	—	105
1990	8	28	53	3	13	1	11	8	125
1991	40	24	52	5	10	1	24	8	164
1992	27	13	34	7	10	—	21	20	132
1993	31	34	108	2	14	—	23	10	222
1994	24	2	24	5	4	1	82	15	157
1995	19	5	8	—	7	—	17	17	73
1996	10	6	23	1	14	—	8	7	69
1997	16	9	22	10	40	—	6	23	126
1998	44	9	13	20	5	4	10	42	147
1999	43	3	7	14	3	—	18	29	117
2000	30	4	13	9	9	—	14	32	111
2001	57	5	11	19	4	—	18	40	154
	380	194	479	105	143	13	301	274	1.889

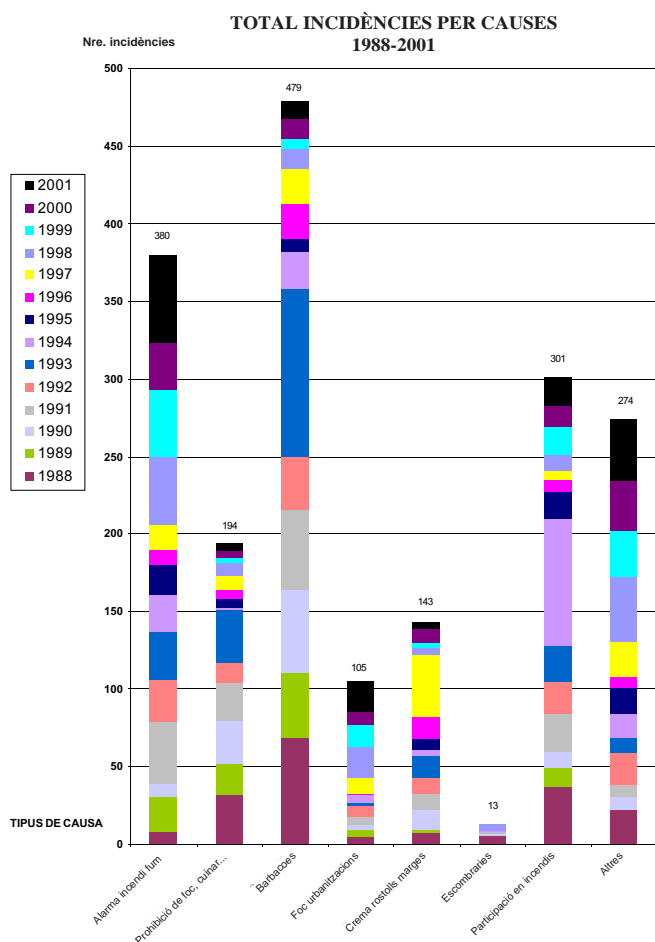

Figura 3. Es confirma el que s'ha exposat en el gràfic anterior, les barbacoes són les que més incidència aporten sobretot l'any 1993. El capítol d'altres, en algunes ocasions, no són temes relacionats exclusivament amb la prevenció d'incendis, però sí amb la gestió del Parc: acampades, motos, abocaments incontrolats, accidents, etc. (Font: Memòries del Servei de Parcs Naturals. Elaboració pròpia.)

NOMBRE D'INCENDIS FORESTALS I SUPERFÍCIES CREMADES A CATALUNYA (1983-2000)

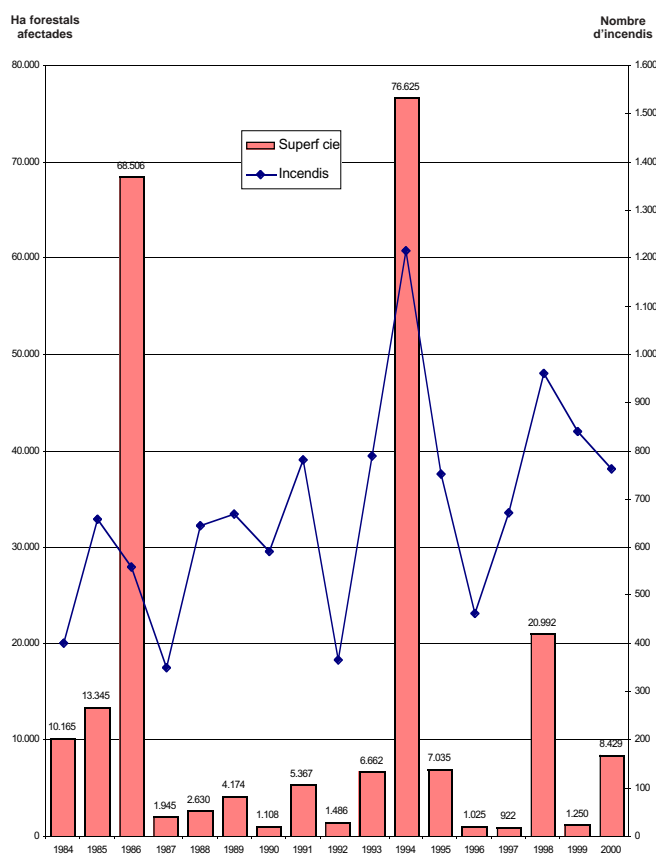

Figura 4. En aquest gràfic es pot comparar la proporcionalitat entre Catalunya i el Parc. Per manca d'informació, no n'hem pogut realitzar un corresponent a la província de Barcelona o fins i tot a les comarques del Bages i Vallès Occidental. (Font: Elaboració pròpia.)

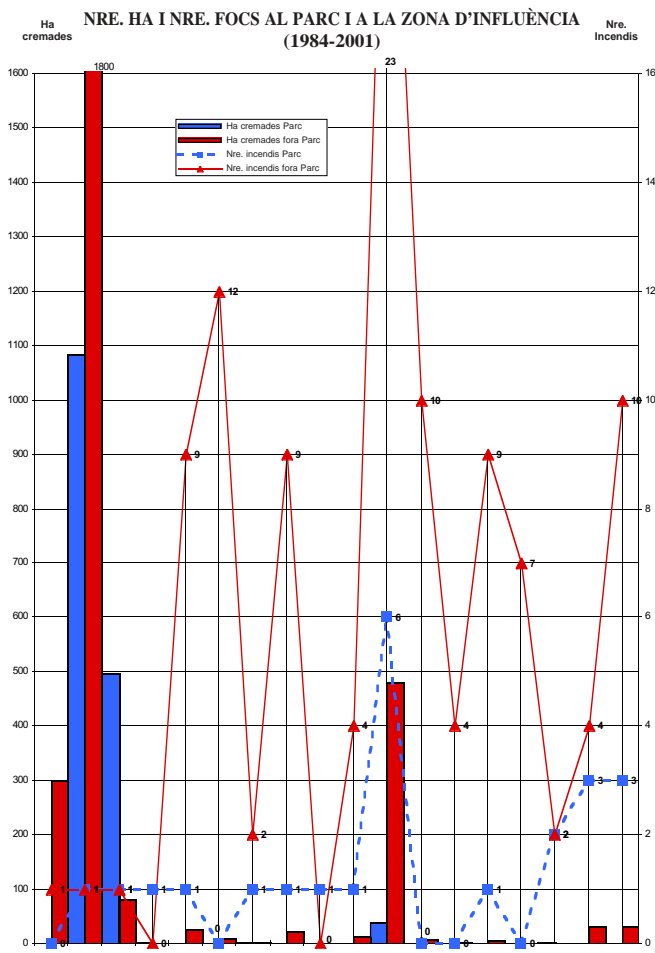

Figura 5. Queden remarcats els grans incendis de 1985, 1986 i 1994, aquests últims anys també de forta incidència a Catalunya. Cal destacar que dos incendis, un al 85 i l'altre al 86 cremen dintre del Parc més de 1.600 ha, l'any 94 destaca com de molt moviment, 5 de les intervencions es fan al cor del Parc, a l'eix de la carretera al coll d'Estenalles. (Font: Elaboració pròpia.)

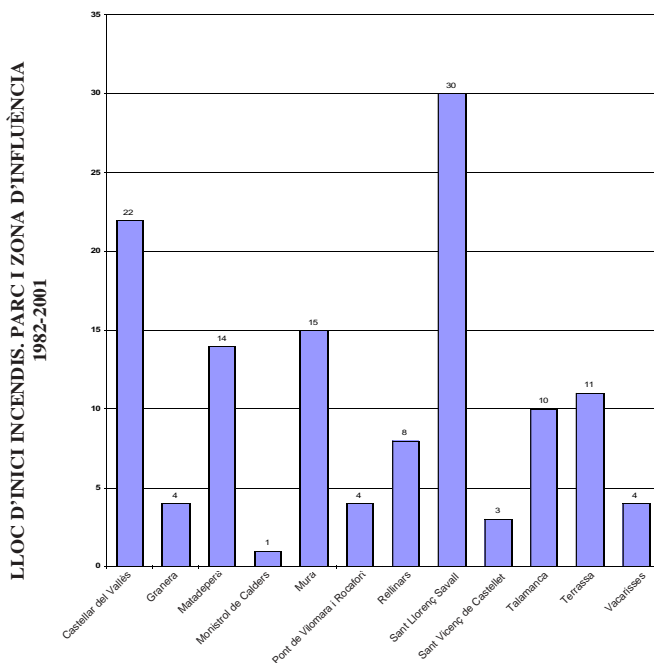

Figura 6. Reflecteix l'inici del foc dels 131 incendis, produïts dintre i fora (zona d'actuació) del Parc. Destaca sobretot Sant Llorenç Savall, les causes, en els darrers anys, són ben conegudes, l'actuació d'un piròman ha fet augmentar el nombre d'incidències. El cas de Castellar s'hauria d'analitzar igual que Matadepera, pel seu important nombre d'urbanitzacions.

Taula 2. S'ha d'aclarir que la figura «fora Parc» es refereix a fora del Pla especial, però pertanyent als municipis del parc i que s'ha intervingut, com avís, actuació directa, etc. Han existit més incendis, en els quals no s'ha participat d'una manera directa. Ressaltar que al Parc, després de l'incendi de l'Obac el 1986 i descomptat el del Genescà (Sant Llorenç Savall) del 1994, producte d'un llamp (a la nit), el nombre i hectàrees cremades han estat pràcticament nul·ls. (Font: Memòries del Servei de Parcs. Elaboració pròpia.)

Any	Nre. incendis Parc	Ha cremades Parc	Nre. incendis fora Parc	Ha cremades fora Parc
1984	—	—	1	300
1985	1	1.085	1	1.800
1986	1	497	1	80
1987	1	3	—	—
1988	1	0,5	9	26
1989	—	—	12	8,53
1990	1	3	2	1,6
1991	1	0,03	9	20,8
1992	1	0,002	—	—
1993	1	0,02	4	12,07
1994	6	37,3	23	480,64
1995	—	—	10	6
1996	—	—	4	3,01
1997	1	0,005	9	4,19
1998	—	—	7	1,011
1999	2	1,535	2	0,02
2000	3	0,207	4	31,134
2001	3	0,084	10	30,33
Total	23	1.627,683	108	2.805,335

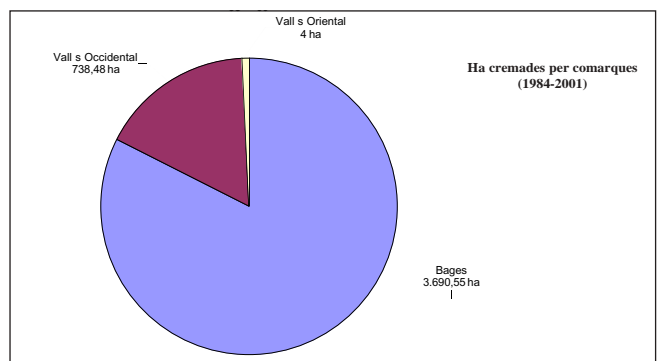
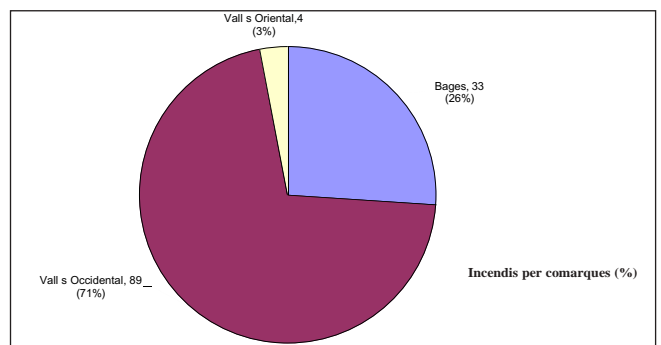

Figura 7. Aquests dos gràfics que no concorden tenen una explicació en principi bastant lògica. Es produeix un major nombre de focs al Vallès Occidental, que al Bages i aquí es crema un major nombre d'hectàrees que al Vallès Occidental. Causes: a) el tipus de vegetació; b) el vent de ponent (sequera); c) anys enrere menys efectius de bombers; e) el piròman. Per les dues primeres causes, els incendis al Bages (sector el Pont de Vilomara) són més virulents.

CAUSES INCENDIS
1982-2001

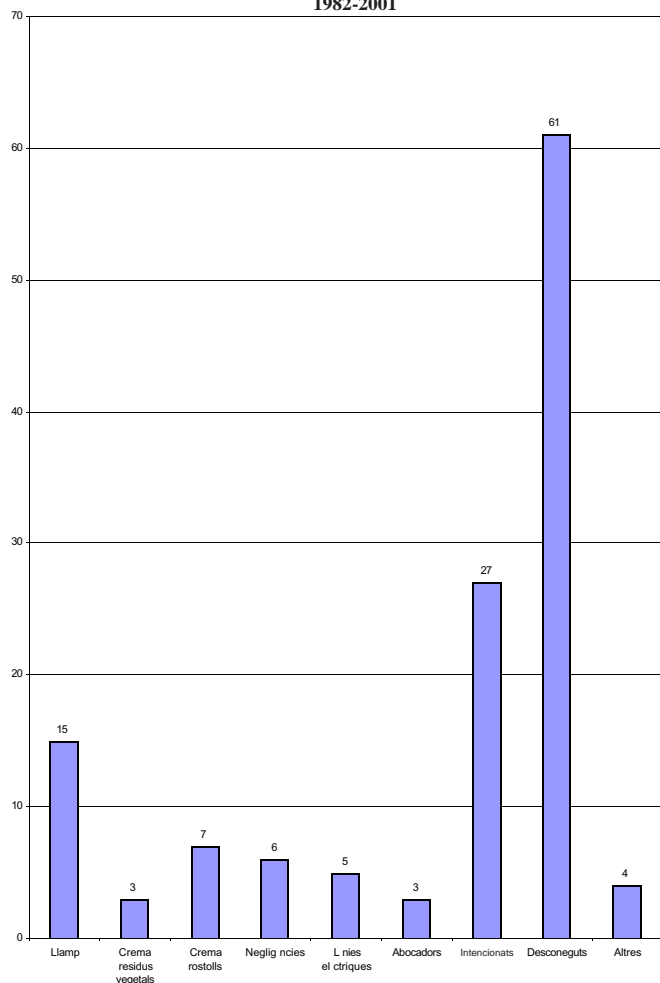

Figura 8. Lamentablement quasi el 50% de les causes dels incendis són desconegudes, segurament, d'aquestes, moltes estarien relacionades amb les intencionades, que són pràcticament el 20%.

Anecdòtic, però preocupant ja que és una causa natural és el llamp, són 15 els que s'han produït i pràcticament tots al sector de Mura, Talamanca, Sant Llorenç Savall i Granera.

Com ja s'ha exposat, el gran incendi del 84 té l'origen en una crema de rostoll i el de l'Obac, en una negligència.

Figura 9. Mapa de zones de risc d'incendis (editat per la Generalitat de Catalunya).

PARC NATURAL DE
SANT LLORENÇ DEL MUNT I L'OBAC

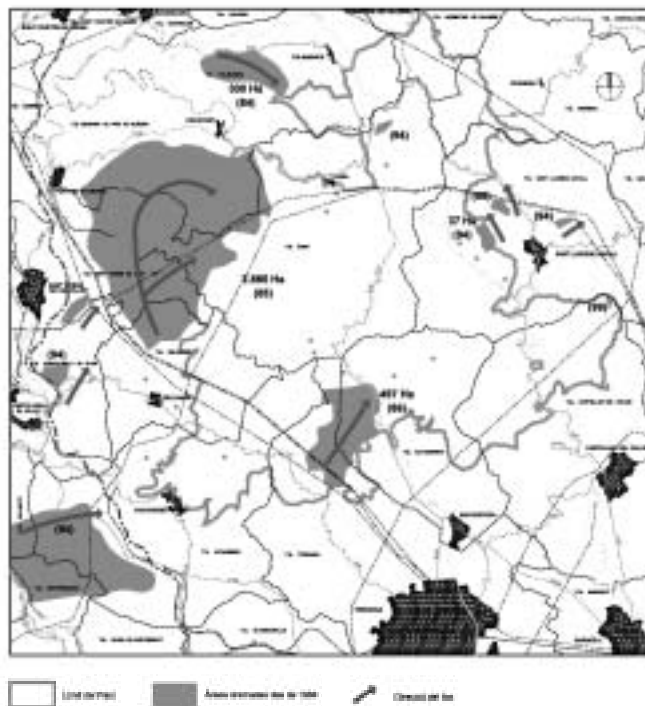

Figura 10. Es reflecteix la superfície cremada, la direcció que van seguir les flames, l'any i les hectàrees cremades.

L'incendi, provinent de Sant Salvador de les Espasses - Montserrat, no ens va afectar directament, quedant-se a les portes; la manca d'efectius per intervenir en l'incendi d'Abellarols, destinats a altres incendis, i la nit, van fer que aquest incendi cremés aquest nombre d'hectàrees.

També s'ha intentat representar alguns dels conats de foc que s'han iniciat a l'interior del Parc Natural.